

Suvestinė redakcija nuo 2005-09-21 iki 2005-12-03

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2003, Nr. [13-530](#), i. k. 1022250ISAK00000677

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

**Į S A K Y M A S
DĖL LIETUVOS HIGIENOS NORMOS HN 119:2002 „MAISTO PRODUKTŲ
ŽENKLINIMAS“ TVIRTINIMO**

2002 m. gruodžio 24 d. Nr. 677
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos maisto įstatymo (Žin., 2000, Nr. [32-893](#)) 9 straipsnio 2 dalies 4 punktu ir siekdamas įgyvendinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. vasario 27 d. nutarimu Nr. 300 „Dėl Lietuvos pasirengimo narystei Europos Sąjungoje programos (Nacionalinė *ACQUIS* priėmimo programa) teisės derinimo priemonių ir *ACQUIS* įgyvendinimo priemonių 2002 metų planų patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. [25-910](#)) patvirtinto Teisės derinimo priemonių 2002 metų plano 3.1.6 – T2 priemonę:

1. T v i r t i n u Lietuvos higienos normą HN 119:2002 „Maisto produktų ženklinimas“ (pridedama).
2. N u s t a t a u, kad Lietuvos higienos norma HN 119:2002 „Maisto produktų ženklinimas“ įsigalioja 2003 m. liepos 1 d.
3. P a v e d u ministerijos sekretoriui Eduardui Bartkevičiui įsakymo vykdymo kontrolę.

SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS KONSTANTINAS ROMUALDAS DOBROVOLSKIS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos
ministro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr.
677

LIETUVOS HIGIENOS NORMA HN 119:2002 „MAISTO PRODUKTŲ ŽENKLINIMAS“

Europos Sąjungos teisės aktai, kurių nuostatos perkeltos į šią higienos normą:

1989 m. birželio 14 d. Tarybos direktyva 89/396/EEB dėl nuorodų arba žymų maisto produkto partijai identifikuoti;

1990 m. rugsėjo 24 d. Tarybos direktyva 90/496/EEB dėl maisto produktų maistingumo ženklinimo;

1991 m. balandžio 22 d. Tarybos direktyva 91/238/EEB, iš dalies pakeičianti Direktyvą 89/396/EEB dėl nuorodų arba žymų maisto produkto partijai identifikuoti;

1992 m. kovo 3 d. Tarybos direktyva 92/11/EEB, iš dalies pakeičianti Direktyvą 89/396/EEB dėl nuorodų arba žymų maisto produkto partijai identifikuoti;

1994 m. lapkričio 18 d. Komisijos direktyva 94/54/EB dėl privalomų rodmenų aprašuose, nenurodytuose Tarybos direktyvoje 79/112/EEB, ženklinant (etiketėmis) tam tikrus maisto produktus;

1996 m. kovo 29 d. Komisijos direktyva 96/21/EB, iš dalies keičianti Komisijos direktyvą 94/54/EB dėl privalomų rodmenų, nenurodytų Tarybos direktyvoje 79/112/EEB, nurodymo ženklinant etiketėmis tam tikrus maisto produktus;

1999 m. kovo 8 d. Komisijos direktyva 1999/10/EB, nustatanti Tarybos direktyvos 79/112/EEB dėl maisto produktų ženklinimo etiketėmis 7 straipsnio nuostatų išlygas;

2000 m. kovo 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/13/EB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su maisto produktų ženklinimu, pateikimu ir reklamavimu, derinimo;

2001 m. lapkričio 26 d. Komisijos direktyva 2001/101/EB, iš dalies pakeičianti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2000/13/EB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su maisto produktų ženklinimu, pateikimu ir reklamavimu, derinimo;

2002 m. liepos 18 d. Komisijos direktyva 2002/67/EB dėl maisto produktų, turinčių kofeino ir chinino, ženklinimo;

2002 m. lapkričio 6 d. Komisijos direktyva 2002/86/EB, keičianti Direktyvos 2001/101/EB nuostatą dėl datos, nuo kurios draudžiama prekiauti produktais, neatitinkančiais Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/13/EB;

2003 m. lapkričio 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/89/EB, iš dalies pakeičianti Direktyvą 2000/13/EB dėl maisto produktuose esančių komponentų nurodymo;

2003 m. gruodžio 5 d. Komisijos direktyva 2003/120/EB, iš dalies pakeičianti Direktyvą 90/496/EEB dėl maisto produktų maistingumo ženklinimo;

2004 m. balandžio 29 d. Komisijos direktyva 2004/77/EB, iš dalies keičianti Direktyvą 94/54/EB dėl tam tikrų maisto produktų, kurių sudėtyje yra glicerhizininės rūgšties ir jos amonio druskos, ženklinimo etiketėmis;

2005 m. kovo 21 d. Komisijos direktyva 2005/26/EB, nustatanti laikinai iš Direktyvos 2000/13/EB IIIa priedo išbraukiamų maisto ingredientų ar medžiagų sąrašą.

I. TAIKymo SRITIS

1. Ši higienos norma nustato bendruosius maisto produktų ženklinimo, maistingumo bei partijų žymėjimo reikalavimus.

2. Ši higienos norma privaloma visiems juridiniams ir fiziniams asmenims, teikiantiems maisto produktus į Lietuvos Respublikos rinką.

3. Higienos normoje pateikti reikalavimai taip pat taikomi visiems į restoranus, ligonines, valgyklas ir kitas viešojo maitinimo įstaigas (toliau – viešojo maitinimo įstaigos) teikiamiems maisto produktams.

4. Šios higienos normos VI skyriuje pateikti reikalavimai netaikomi natūraliam mineraliniam vandeniui [5.1] ar kitam žmonėms vartoti skirtam vandeniui [5.1, 5.6] ir maisto papildams [5.5]

II. NUORODOS

5. Teisės aktai, kurių nuorodos pateiktos šioje higienos normoje:

5.1. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. gruodžio 23 d. įsakymas Nr. V-758 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 28:2003 „Natūralaus mineralinio vandens ir šaltinio vandens naudojimo ir pateikimo į rinką reikalavimai“ patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. [7-154](#)).

5.2. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. gruodžio 22 d. įsakymas Nr. 666 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 107:2001 „Specialios paskirties maisto produktai“ patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. [5-199](#)).

5.3. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. liepos 1 d. įsakymas Nr. V-393 „Dėl Maisto ir jo ingredientų apdorojimo jonizuojančiąja spinduliuote reikalavimų patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. [70-3206](#)).

5.4. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. gruodžio 29 d. įsakymas Nr. 682 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 53–1:2001 „Leidžiami vartoti maisto priedai. Leidžiamos vartoti kvapiosios medžiagos ir kvapiųjų medžiagų gamybos žaliavos“ tvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. [24-891](#)).

5.5. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. gruodžio 24 d. įsakymas Nr. V-772 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 17:2003 „Maisto papildai“ patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. [7-158](#)).

5.6. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. liepos 23 d. įsakymas Nr. V-455 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 24:2003 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. [79-3606](#)).

5.7. Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2002 m. gegužės 15 d. įsakymas Nr. 170 „Dėl Lietuvos Respublikoje parduodamų daiktų (prekių) ženklinimo ir kainų nurodymo taisyklių“ (Žin., 2002, Nr. [50-1927](#))

III. SĄVOKOS IR JŲ APIBRĖŽIMAI

6. Šioje higienos normoje vartojamos sąvokos ir jų apibrėžimai:

6.1. **angliavandeniai** – angliavandeniai, įskaitant poliolių, metabolizuojami žmogaus organizme;

6.2. **baltymai** – baltymų kiekis, apskaičiuotas pagal šią formulę: baltymai= bendras azoto kiekis pagal Kjeldahl'į x 6, 25;

6.3. **cukrūs** – visi maiste esantys monosacharidai ir disacharidai, išskyrus poliolių;

6.4. **fasuotas maisto produktas** – kiekvienas atskiras galutiniam vartotojui ir viešojo maitinimo įstaigoms pateikiamas prekinis vienetas, susidedantis iš maisto produkto ir pakuotės, į kurią jis buvo įdėtas prieš parduodant ir kuri apgaubia produktą visiškai arba tik iš dalies, bet visada taip, kad pakuotės turinio nebūtų galima pakeisti, jos neatidarius arba nepakeitus;

6.5. **maistingumo ženklinimas** – pateikiama etiketėje informacija apie energinę vertę ir šias maistines medžiagas:

6.5.1. baltymus,

6.5.2. angliavandenius,

6.5.3. riebalus,

6.5.4. skaidulines medžiagas,

6.5.5. natrij,

6.5.6. vitaminus ir mineralines medžiagas, išvardytus šios higienos normos 4 priede ir esančius reikšmingais kiekiais. (Nusprendžiant, kas sudaro reikšmingą kiekį, orientuojamasi į 15 % šios higienos normos 4 priede nurodytos rekomenduojamos paros suvartojimo normos 100 g arba 100 ml produkto arba pakuotėje, jei joje yra tik viena porcija.);

6.6. **mitybinis teiginys** – bet kuriuo būdu pateikiama informacija, kuria teigiama ar užsimenama, kad maisto produktas turi ypatingų maistinių savybių, suteikiančių energijos (kaloringumo); suteikiančių sumažintą ar padidintą energijos (kaloringumo) kiekį; nesuteikiančių energijos (kaloringumo); informacijoje apie maistines medžiagas: turi maistinių medžiagų; turi jų mažesnę ar didesnę kiekį; jų neturi;

6.7. **mononesočiosios riebalų rūgštys** – riebalų rūgštys su viena cis-dviguba jungtimi;

6.8. **parduodamo maisto produkto pavadinimas** – tam maisto produktui taikytinuose teisės aktuose įvardytas pavadinimas;

6.9. **partija** – paprastai vienodomis sąlygomis pagaminto arba supakuoto parduoti skirtų maisto produkto vienetų grupė, kuriai taikomi tie patys produkto saugos ir atitikties reikalavimai;

6.10. **polinesočiosios riebalų rūgštys** – riebalų rūgštys su dviem ar daugiau cis-, cis-metileno dvigubomis jungtimis.

6.11. **riebalai** – visi (bendrieji) lipidai, įskaitant fosfolipidus;

6.12. **siunta** – vieno siuntėjo vienam gavėjui siunčiamos iš vienodų žaliavų pagal vienodą technologiją pagamintos maisto prekės;

6.13. **sočiosios riebalų rūgštys** – riebalų rūgštys, neturinčios dvigubų jungčių;

6.14. **sudedamoji dalis** – bet kuri maisto žaliava, įskaitant maisto priedus, naudojama gaminti maisto produktą ir išliekanti gatavame produkte, nors ir pakitusiu pavidalu. (Jei pati maisto produkto sudedamoji dalis susideda iš kelių sudedamųjų dalių, pastarosios laikomos to maisto produkto sudedamosiomis dalimis.);

6.15. **vidutinė (maistingumo) vertė** – vertė, atspindinti konkrečiame maisto produkte esantį maistinės medžiagos kiekį, atsižvelgiant į sezoninius svyravimus, tradicinį vartojimo būdą ir kitus veiksnius, galinčius turėti įtakos realios vertės pokyčiams;

6.16. **ženklinimas** – visi su maisto produktu susiję žodžiai, išsami informacija, prekės ženklas, komercinis pavadinimas, paveikslėliai arba simboliai, nurodyti ant pakuotės, dokumente, pastaboje (įspėjime), etiketėje, žiede ar lankelyje.

IV. BENDROSIOS NUOSTATOS

7. Atsižvelgiant į Bendrijos nuostatas, taikytinas natūraliam mineraliniam vandeniui [5.1] ir specialios paskirties maisto produktams [5.2], ženklinant maisto produktus nei vienam iš jų neturi būti priskiriamos gydomosios ar profilaktinės savybės arba daroma nuoroda į jas

8. Jei maisto produktai galutiniam vartotojui arba viešojo maitinimo įstaigoms yra pateikiami nefasuoti arba jei vartotojo prašymu yra pakuojami pardavimo vietoje, arba fasuojami tiesioginiam pardavimui, šios higienos normos 13 ir 29 punktuose nurodyta informacija pateikiama atitiktį patvirtinančiuose dokumentuose. Mažmeninės prekybos įmonėse parduodamiems produktams šiame punkte nurodytais atvejais informacija, nurodyta šios higienos normos 13.1, 13.5 ir 13.7 punktuose, pateikiama kainų etiketėje, kita informacija gali būti pateikiama raštu kitaip [5.7]

9. Ženklavimo informacija, nurodyta šios higienos normos 13, 14, 29 ir 31 punktuose, turi būti pateikta valstybine kalba. Papildomai ženklavimo informacija gali būti pateikta ir užsienio kalba (kalbomis)

10. Įsigaliojus šiai higienos normai, bus draudžiama prekiauti maisto produktais, neatitinkančiais šios higienos normos reikalavimų, tačiau produktais, jau pateiktais į rinką arba paženklintais iki šios higienos normos įsigaliojimo, prekiauti leidžiama, kol baigsis jų atsargos, bet ne ilgiau kaip iki 2004 05 01.

10.1. Nuo 2004 07 01 draudžiama prekiauti maisto produktais, savo sudėtyje turinčiais chinino ir kofeino, kurių ženklinimas neatitinka šios higienos normos 13.12 punkto reikalavimų, tačiau jei tokie produktai buvo paženklinti iki 2004 07 01, jais leidžiama prekiauti, kol baigsis atsargos.

10.2. Nuo 2006 m. gegužės 20 d. draudžiama prekiauti maisto produktais, savo sudėtyje turinčiais glicerhizininės rūgšties ar jos amonio druskos, ir jų ženklinimas neatitinka šios higienos

normos 13.13 punkto reikalavimų, tačiau jei tokie produktai buvo paženklinti etiketėmis iki 2006 m. gegužės 20 d., jais leidžiama prekiauti, kol baigsis atsargos.

V. MAISTO PRODUKTŲ ŽENKLINIMAS, PATEIKIMAS IR REKLAMAVIMAS

11. Ženklinimas ir ženklinimo būdai neturi klaidinti pirkėjo, visų pirma dėl:

11.1. maisto produkto charakteristikų, ypač jo prigimtės, tapatybės, savybių, sudėties, kiekio, tinkamumo vartoti termino, kilmės, pagaminimo būdo;

11.2. maisto produktui priskirto poveikio arba savybių, kurių jis iš tikrųjų neturi;

11.3. užuominos apie ypatingas maisto produkto savybes, nors tokias savybes turi visi panašūs maisto produktai.

12. Reikalavimai, nurodyti šios higienos normos 11 punkte, taikomi ir maisto produktų pateikimui, ypač jų formai, išvaizdai, pakuotei, naudojamoms pakavimo medžiagoms, jų išdėstymo tvarkai ir aplinkai, taip pat reklamavimui.

13. Remiantis šios higienos normos 14–24 punktais ir juose pateiktomis išimtimis, ženklinant maisto produktus būtina nurodyti šią informaciją:

13.1. parduodamo maisto produkto pavadinimą;

13.2. sudedamųjų dalių sąrašą;

13.3. sudedamųjų dalių arba sudedamųjų dalių grupių kiekį pagal šios higienos normos 16 punkte pateiktą tvarką;

13.4. jei maisto produktai yra fasuoti – grynąjį kiekį;

13.5. minimalų tinkamumo vartoti terminą, o mikrobiologiniu požiūriu labai greitai gendančių produktų – Tinka vartoti iki... (datą);

13.6. visas specialias laikymo sąlygas arba vartojimo sąlygas;

13.7. Lietuvoje, o Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą – Europos Sąjungoje įsisteigusio gamintojo pavadinimą ar firmos vardą ir adresą. Lietuvoje pagamintiems produktams nurodomas ir konkretus maisto produkto gamintojas, t. y. maisto produkto gamybos ar pakavimo įmonė (ar jos filialas). Europos Sąjungos šalyse pagamintam sviestui leidžiama nurodyti tik jo gamintoją

13.8. išsamią informaciją apie kilmės vietą – tuo atveju jei, tokios informacijos nepateikus, pirkėjas būtų klaidinamas dėl tikrosios maisto produkto kilmės;

13.9. vartojimo instrukciją, jei be jos būtų neįmanoma teisingai vartoti produktą;

13.10. daugiau kaip 1,2 tūrio proc. alkoholio turinčių gėrimų faktinę alkoholio koncentraciją tūrio procentais.

13.11. Papildomi užrašai turi būti pateikti ženklinant:

13.11.1. maisto produktus, kuriuos gaminant panaudotos pakavimo dujos, įteisintos Tarybos direktyvoje 89/107/EEB, ir taip pailgintas jų tinkamumo vartoti terminas, papildomu užrašu „Supakuota naudojant apsaugines dujas“;

13.11.2. maisto produktus su saldikliu (saldikliais) papildomu užrašu „Su saldikliu (saldikliais)“. Šis užrašas turi būti šalia parduodamo maisto produkto pavadinimo;

13.11.3. maisto produktus, į kuriuos pridėta ir cukraus (cukrų), ir saldiklio (saldiklių), papildomu užrašu „Su cukrumi (cukrais) ir saldikliu (saldikliais)“. Šis užrašas turi būti šalia parduodamo maisto produkto pavadinimo;

13.11.4. maisto produktus, turinčius aspartamo, papildomu užrašu „Turi fenilalanino šaltinį“;

13.11.5. maisto produktus, į kuriuos pridėta daugiau nei 10 % poliolių, papildomu užrašu „Vartojimas dideliais kiekiais gali laisvinti vidurius.“

13.12. Maisto produktų, turinčių chinino ir kofeino, ženklinimas

13.12.1. Chininas ir kofeinas, gaminant ar ruošiant maisto produktą vartojami kaip kvapiosios medžiagos, sudedamųjų dalių sąrašė turi būti nurodyti savo pavadinimais po žodžių „Kvapiosios medžiagos“.

13.12.2. Kai gėrime, skirtame tiesiogiai vartoti arba gėrime, pagamintame iš koncentruoto ar išdžiovinto produkto, kofeino, nesvarbu iš kokio šaltinio, yra daugiau nei 150 mg/l, etiketėje turi būti užrašas „Turi daug kofeino“. Šis užrašas turi būti tame pačiame etiketės plote kaip ir

parduodamo maisto produkto pavadinimas. Po užrašo „Turi daug kofeino“ skliausteliuose nurodomas kofeino kiekis mg/100 ml.

13.12.3. Šios higienos normos 13.12.2 punkto reikalavimai netaikomi gėrimams kavos, arbatos arba kavos ar arbatos ekstraktų pagrindu, kai pardudamo maisto produkto pavadinime yra žodžiai „kava“ arba „arbata“.

13.13. Maisto produktų, turinčių glicerhizininės rūgšties ar jos amonio druskų, ženklvinimas

13.13.1. Kai konditerijos gaminių ar gėrimų sudėtyje yra glicerhizininės rūgšties ar jos amonio druskos dėl to, kad buvo pridėta tokios (-ių) medžiagos (-ų) arba saldymedžio *glycyrrhiza glabra* ir jų koncentracija (paruošto vartoti produkto sudėtyje) yra 100 mg/kg ar 10 mg/l arba didesnė, etiketėje turi būti užrašas „Sudėtyje yra saldymedžio“. Šis užrašas turi būti po sudedamųjų dalių sąrašo. Jei etiketėje sudedamųjų dalių sąrašo nėra, šis užrašas turi būti šalia pardudamo maisto produkto pavadinimo. Užrašas nebūtinai, kai žodis „saldymedis“ jau yra įtrauktas į sudedamųjų dalių sąrašą arba į pardudamo maisto produkto pavadinimą.

13.13.2. Kai konditerijos gaminių sudėtyje yra glicerhizininės rūgšties ar jos amonio druskos dėl to, kad buvo pridėta tokios (-ių) medžiagos (-ų) arba saldymedžio *glycyrrhiza glabra* ir jų koncentracija yra 4 g/kg ar didesnė, etiketėje turi būti užrašas „Sudėtyje yra saldymedžio – sergantieji hipertenzija turi vartoti saikingai“. Šis užrašas turi būti po sudedamųjų dalių sąrašo. Jei etiketėje sudedamųjų dalių sąrašo nėra, šis užrašas turi būti šalia pardudamo maisto produkto pavadinimo.

13.13.3. Kai gėrimų sudėtyje yra glicerhizininės rūgšties ar jos amonio druskos dėl to, kad buvo pridėta tokios (-ių) medžiagos (-ų) arba saldymedžio *glycyrrhiza glabra* ir jų koncentracija yra 50 mg/l ar didesnė arba 300 mg/l ar didesnė tuo atveju, kai paruošto vartoti gėrimo sudėtyje yra daugiau kaip 1,2 tūrio proc. alkoholio, etiketėje turi būti užrašas: „Sudėtyje yra saldymedžio – sergantieji hipertenzija turi vartoti saikingai“. Šis užrašas turi būti po sudedamųjų dalių sąrašo. Jei etiketėje sudedamųjų dalių sąrašo nėra, šis užrašas turi būti šalia pardudamo maisto produkto pavadinimo.

14. Kiti teisės aktai gali numatyti, kad ženklinant konkrečius maisto produktus, be šios higienos normos 13 punkte nurodytos informacijos, dar būtų pateikta ir kitokia papildoma informacija.

15. Maisto produkto pavadinimo pateikimas

15.1. Jei maisto produktus reglamentuojančiuose teisės aktuose maisto produkto pavadinimas nenurodytas, pardudant produktą vartojamas įprastinis jo pavadinimas arba maisto produkto, prireikus ir jo vartojimo, aprašas, kuris turi būti aiškus, vienareikšmiškai suprantamas, leistų atskirti jį nuo kitų produktų, su kuriais jis gali būti supainiotas.

15.2. Leidžiama vartoti ir tą maisto produkto pavadinimą, kuriuo jis buvo teisėtai gaminamas ir pardudamas jį pagaminusioje valstybėje. Jeigu, taikant kitas šios higienos normos, visų pirma šios higienos normos, 13 punkto nuostatas, vartotojai negali sužinoti tikrosios maisto produkto prigimties ir atskirti nuo kitų panašių produktų, tai šalia produkto pavadinimo pateikiama ir kitokia aprašomojo pobūdžio informacija.

15.3. Produktą pagaminusioje valstybėje vartojamas pavadinimas netaikomas, jei, atsižvelgiant į produkto sudėtį arba gamybą, šis pavadinimas skiriasi nuo įprastai šiuo vardu vadinamo produkto.

15.4. Nei prekės ženklas, nei registruotasis produkto pavadinimas, nei išgalvotas pavadinimas negali būti vartojami vietoj pardudamo maisto produkto pavadinimo.

15.5. Kartu su pardudamo maisto produkto pavadinimu pateikiama informacija apie maisto produkto pavidalą arba ypatingą jo apdorojimą (pvz.: susmulkintas į miltelius, išdžiovintas šaldant, giliai užšaldytas, koncentruotas, rūkytas) tais atvejais, kai, nepateikus šios informacijos, vartotojai gali būti neišku.

15.6. Ant visų jonizuojančiąja spinduliuote apdorotų maisto produktų turi būti nuoroda: „Apšvitinta“ arba „Apdorota jonizuojančiąja spinduliuote“ [5.3].

16. Sudedamųjų dalių nurodymas

16.1. Sudedamosios dalys nurodomos remiantis šios higienos normos 16 punkto bei 1, 2, 3 ir 5 priedų nuostatomis.

16.2. Nebūtina nurodyti sudedamųjų dalių šių maisto produktų:

16.2.1. neluptų, nepjaustytų arba panašiai neapdorotų šviežių vaisių ir daržovių, įskaitant bulves;

16.2.2. gazuoto vandens, kurio apraše nurodyta, kad jis yra gazuotas;

16.2.3. fermentinių actų, gautų tik iš vieno pagrindinio produkto, jei nebuvo pridėta jokių kitų sudedamųjų dalių;

16.2.4. sūrių, sviesto, rauginto pieno ir grietinėlės, jei į juos ne pridėta kitų sudedamųjų dalių, išskyrus pieno produktus, fermentus arba mikroorganizmų kultūras, kurie yra pagrindiniai šio produkto gamybos elementai, arba druskos, kuri yra reikalinga gaminant sūrius, išskyrus šviežius (nenokintus) ir lydytus sūrius;

16.2.5. produktų, sudarytų iš vienos sudedamosios dalies, jei produkto pavadinimas ir sudedamosios dalies pavadinimas sutampa arba produkto pavadinimas leidžia lengvai nustatyti sudedamosios dalies pobūdį.

16.3. Sudedamųjų dalių nebūtina nurodyti daugiau kaip 1,2 tūrio proc. alkoholio turintiems gėrimams, jeigu kiti teisės aktai nereglamentuoja kitaip.

Nepažeidžiant ženklinimo taisyklių, nustatytų šios higienos normos 16.3 punkto pirmoje dalyje, bet kuri sudedamoji dalis, apibūdinta šios higienos normos 6.14 punkto pirmajame sakinyje ir įtraukta į šios higienos normos 5 priedą, ženklinant nurodoma tada, kai jos yra gėrimuose, turinčiuose daugiau kaip 1,2 tūrio proc. alkoholio. Nurodant šias sudedamąsias dalis, rašomi žodžiai „Sudėtyje yra“, po kurių užrašoma atitinkamos(-ų) sudedamosios(-ųjų) dalies(-ių) pavadinimas (-ai). Šie žodžiai nebūtini, kai sudedamoji dalis konkrečiu savo pavadinimu jau yra įtraukta į sudedamųjų dalių sąrašą arba į parduodamo gėrimo pavadinimą.

16.4. Sudedamosiomis dalimis nelaikoma:

16.4.1. tos sudedamosios dalies dalys, kurios gamybos procese yra laikinai atskiriamos, o vėliau vėl sudedamos neviršijant pirminio kiekio;

16.4.2. maisto priedai, kurie:

16.4.2.1. patenka į konkretų produktą tik kartu su viena arba keliomis šio produkto sudedamosiomis dalimis, tačiau galutiniame produkte neatlieka jokios technologinės funkcijos;

16.4.2.2. naudojami kaip pagalbinės medžiagos;

16.4.3. medžiagos, naudojamos tik tokiais kiekiais, kurių reikia, kad jos atliktų tirpiklių arba maisto priedų ar kvapiųjų medžiagų terpės funkcijas;

16.4.4. medžiagos, kurios nėra maisto priedai, tačiau naudojamos tokiu pat būdu ir tokiais pat tikslais kaip pagalbinės medžiagos ir išlieka galutiniame produkte nors ir pakitusiu pavidalu.

16.5. Į sudedamųjų dalių sąrašą įtraukiamos visos naudotos gamyboje maisto produkto sudedamosios dalys mažėjančia pagal kiekį tvarka. Sąrašas vadinamas „Sudėtis“. Tačiau:

16.5.1. įdėtas vanduo ir lakieji produktai išvardijami pagal jų kiekį gatavame produkte; įdėto vandens, kaip maisto produkto sudedamosios dalies, kiekis apskaičiuojamas iš viso gatavo produkto kiekio atimant visą kitų panaudotų sudedamųjų dalių kiekį. Į šį kiekį atsižvelgti nebūtina, jei jis nesudaro daugiau kaip 5 proc. viso gatavo produkto kiekio;

16.5.2. koncentruotos arba dehidratuotos sudedamosios dalys, atgamintos gamybos proceso metu, gali būti išvardytos pagal kiekį, buvusį prieš jas koncentruojant arba dehidratuojant;

16.5.3. koncentruotų arba dehidratuotų maisto produktų, kuriuos ketinama atgaminti pridėdam vandens, sudedamosios dalys gali būti nurodomos pagal proporciją atgamintame produkte, tačiau sudedamųjų dalių sąraše turi būti įrašyti žodžiai „Atgaminto produkto sudedamosios dalys“ arba „Paruošto vartoti produkto sudedamosios dalys“;

16.5.4. kai vaisiai, daržovės ar grybai, iš kurių nė vienas nėra vyraujantis pagal masę ir kurie gali būti naudojami kintančiomis proporcijomis mišinyje, kuris yra maisto produkto sudedamoji dalis; tokiu atveju sudedamųjų dalių sąraše jie gali būti suskirstomi į grupes „vaisiai“, „daržovės“ ar „grybai“, prirašant žodžius „įvairiomis proporcijomis“, po kurių būtų pateikiamas vaisių, daržovių

ar grybų sąrašas; tokiais atvejais mišinys į sudedamųjų dalių sąrašą įtraukiamas pagal šios higienos normos 16.5 punktą, remiantis visa esančių vaisių, daržovių ar grybų mase;

16.5.5. prieskonių ir prieskoninių augalų mišinių, kuriuose pagal masę neišsiskiria nė vienas prieskonis ar prieskoninis augalas, sudedamosios dalys gali būti nurodomos kitokia tvarka, tokiu atveju sudedamųjų dalių sąraše įrašomi žodžiai „įvairiomis proporcijomis“;

16.5.6. sudedamosios dalys, sudarančios mažiau kaip 2 proc. galutinio produkto, gali būti nurodomos kitokia tvarka po kitų sudedamųjų dalių;

16.5.7. kai tikėtina, kad maisto produktų gamyboje naudojamos panašios arba galinčios pakeisti viena kitą sudedamosios dalys, nekeičiančios tų maisto produktų sudėties, pobūdžio ar numanomos vertės ir sudarančios mažiau kaip 2 proc. galutinio produkto ir kai viena iš ne daugiau kaip dviejų sudedamųjų dalių lieka galutiniame produkte, sudedamųjų dalių sąraše jos gali būti nurodomos žodžiais „Sudėtyje yra... ir (arba)...“. Ši sąlyga netaikoma maisto priedams arba sudedamosioms dalims, išvardytoms šios higienos normos 5 priede.

16.6. Laikantis šios higienos normos 15 punkte nustatytų taisyklių, prireikus nurodomi specifiniai sudedamųjų dalių pavadinimai. Tačiau:

16.6.1. sudedamosios dalys, kurios yra priskiriamos vienai iš šios higienos normos 1 priede nurodytų grupių ir kurios yra kito maisto produkto sudedamoji dalis, gali būti nurodomos tik pagal grupės pavadinimą, tačiau šalia pavadinimo „krakmolai“, jei ši sudedamoji dalis gali turėti gliuteną, visada turi būti nurodyta jo specifinė augalinė kilmė;

16.6.2. vienai iš šios higienos normos 2 priede išvardytų grupių priskiriamos sudedamosios dalys turi būti nurodomos tos grupės vardu, o šalia nurodomas jos specifinis pavadinimas arba E numeris; jei sudedamoji dalis priklauso daugiau kaip vienai grupei, nurodoma grupė pagal šiame maisto produkte atliekamą funkciją, tačiau šalia pavadinimo „modifikuotas krakmolai“, jei ši sudedamoji dalis gali turėti gliuteną, visada turi būti nurodyta jo specifinė augalinė kilmė;

16.6.3. kvapiosios medžiagos nurodomos šios higienos normos 3 priede pateikta tvarka;

16.6.4. jonizuojančiąja spinduliuote apdorotos sudedamosios dalys ženklinamos Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka [5.3].

16.7. Sudėtinė (susidedanti iš kelių sudedamųjų dalių) sudedamoji dalis, atsižvelgiant į jos bendrą masę, gali būti įtraukiama į sudedamųjų dalių sąrašą jos pačios pavadinimu, bet po šio pavadinimo turi būti nurodytas jos sudedamųjų dalių sąrašas. Toks sąrašas nėra privalomas, kai:

16.7.1. sudėtinės sudedamosios dalies sudėtis yra apibrėžta Bendrijos teisės aktuose ir sudėtinė sudedamoji dalis sudaro mažiau kaip 2 proc. galutinio produkto; tačiau ši nuostata netaikoma maisto priedams, kuriems taikomas šios higienos normos 16.4.2 punktas;

16.7.2. sudėtinės sudedamosios dalys, kurios yra prieskonių ir (arba) prieskoninių augalų mišiniai ir sudaro mažiau kaip 2 proc. galutinio produkto, išskyrus maisto priedus, kuriems taikomas šios higienos normos 16.4.2 punktas;

16.7.3. sudėtinė sudedamoji dalis yra maisto produktas, kuriam pagal Bendrijos teisės aktus nereikalaujamas sudedamųjų dalių sąrašas.

16.8. Vandens kiekio nurodyti nebūtina, kai:

16.8.1. gamybos procese vanduo yra naudojamas tik atgaminti koncentruotą arba dehidratuotą sudedamąją dalį;

16.8.2. yra skysta terpė, kuri paprastai nesuvartojama.

16.9. Nepaisant šios higienos normos 16.2, 16.6.1 ir 16.7 punktų nuostatų, bet kuri sudedamoji dalis, naudojama maisto produktų gamyboje ir išliekanti galutiniame produkte nors ir pakitusiu pavidalu, ir nurodyta 5 priede arba kilusi iš sudedamųjų dalių, nurodytų 5 priede, yra nurodoma etiketėje, pateikiant šios sudedamosios dalies pavadinimą. Šis nurodymas neprivalomas, jeigu parduodamo maisto produkto pavadinimas aiškiai nurodo atitinkamą sudedamąją dalį. Nepaisant šios higienos normos 16.4.2, 16.4.3 ir 16.4.4 punktų nuostatų, bet kuri medžiaga, naudojama maisto produktų gamyboje ir išliekanti galutiniame produkte nors ir pakitusiu pavidalu, ir kilusi iš 5 priede nurodytų sudedamųjų dalių, laikoma sudedamąja dalimi ir etiketėje pateikiama aiškia nuoroda į sudedamosios dalies, iš kurios ji kilusi, pavadinimą.

16.10. Nuo 2005 m. lapkričio 25 d. iki 2007 m. lapkričio 25 d. šios higienos normos 16.3 punkto antrosios dalies ir 16.9 punkto reikalavimai netaikomi šių maisto produktų sudedamųjų dalių, kilusių iš šios higienos normos 5 priede nurodytų sudedamųjų dalių, ženklinimui:

16.10.1. iš gliteno turinčių javų:

16.10.1.1. kviečių pagrindu pagamintų gliukozės sirupų, įskaitant dekstrozės sirupus, ar iš jų pagamintų produktų, jei dėl apdirbimo proceso nepadidėja alergiskumas, kurį Europos maisto saugos tarnyba nustatė tam produktui, iš kurio jie pagaminti;

16.10.1.2. kviečių pagrindu pagamintų maltodekstrinų ar iš jų pagamintų produktų, jei dėl apdirbimo proceso nepadidėja alergiskumas, kurį Europos maisto saugos tarnyba nustatė tam produktui, iš kurio jie pagaminti;

16.10.1.3. miežių pagrindu pagamintų gliukozės sirupų;

16.10.1.4. alkoholio distiliatams naudojamų javų;

16.10.2. iš kiaušinių:

16.10.2.1. lizocimo (pagaminto iš kiaušinių), naudojamo vynui;

16.10.2.2. albumino (pagaminto iš kiaušinių), naudojamo vyno ir sidro skaidrinimui;

16.10.3. iš žuvies:

16.10.3.1. žuvies želatinos, naudojamos kaip vitaminų ir kvapiųjų medžiagų nešiklio;

16.10.3.2. žuvies želatinos ar žuvų klijų, naudojamų alaus, sidro ir vyno skaidrinimui;

16.10.4. iš sojų pupelių:

16.10.4.1. rafinuotų sojų pupelių aliejaus ir riebalų ar iš jų pagamintų produktų, jei dėl apdirbimo proceso nepadidėja alergiskumas, kurį Europos maisto saugos tarnyba nustatė tam produktui, iš kurio jie pagaminti;

16.10.4.2. natūralių tokoferolių mišinio (E 306), natūralaus d-alfa tokoferolio, natūralaus d-alfa tokoferolio acetato, natūralaus d-alfa tokoferolio sukcinato iš sojų pupelių;

16.10.4.3. iš sojos pupelių aliejaus gautų fitosterolių ir fitosterolių esterių;

16.10.4.4. augalinių stanolių esterių, pagamintų iš sojos pupelių aliejaus sterolių;

16.10.5. iš pieno:

16.10.5.1. alkoholio distiliatams naudojamų išrūgų;

16.10.5.2. laktitolio;

16.10.5.3. pieno (kazeino) produktų, naudojamų sidro ir vyno skaidrinimui;

16.10.6. iš riešutų:

16.10.6.1. alkoholio distiliatams naudojamų riešutų;

16.10.6.2. riešutų (migdolų, graikinių riešutų), naudojamų aromatui alkoholinių gėrimų gamyboje;

16.10.7. iš salierų:

16.10.7.1. salierų lapų ir sėklų aliejaus;

16.10.7.2. salierų sėklų oleogumų;

16.10.8. iš garstyčių:

16.10.8.1. garstyčių aliejaus;

16.10.8.2. garstyčių sėklų aliejaus;

16.10.8.3. garstyčių sėklų oleogumų.

Papildyta punktu:

Nr. [V-676](#), 2005-09-01, Žin., 2005, Nr. 110-4024 (2005-09-10), i. k. 1052250ISAK000V-676

17. Kiekybinis sudedamųjų dalių ženklinimas

17.1. Sudedamosios dalies arba sudedamųjų dalių grupės kiekio nurodymas yra privalomas, kai:

17.1.1. sudedamoji dalis arba sudedamųjų dalių grupė įeina į pavadinimą, kuriuo maisto produktas yra parduodamas;

17.1.2. sudedamoji dalis arba sudedamųjų dalių grupė ženklinant yra apibūdinama žodžiais, piešiniais ar grafiniais ženklais;

17.1.3. sudedamoji dalis arba sudedamųjų dalių grupė labiausiai atspindi maisto produkto charakteristiką ir leidžia atskirti jį nuo kitų produktų, su kuriais jis gali būti supainiotas dėl jo pavadinimo ar išvaizdos.

17.2. Šios higienos normos 17.1 punkto reikalavimai netaikomi, kai sudedamosios dalies arba sudedamųjų dalių grupės:

17.2.1. grynoji masė, jas nusauginus (nufiltravus), nurodomas remiantis šios higienos normos 18.3 punkto nuostatomis;

17.2.2. kiekius reikalaujama nurodyti remiantis kitais teisės aktais;

17.2.3. mažais kiekiais naudojamos kaip kvapiosios medžiagos;

17.2.4. nors ir nurodytos parduodamo produkto pavadinime, tačiau negali nulemti vartotojo pasirinkimo, nes kiekio skirtumai nėra esminis kriterijus, leidžiantis spręsti apie maisto produkto charakteristikas arba atskirti jį nuo kitų panašių maisto produktų;

17.2.5. kiekis yra tiksliai nustatytas kituose teisės aktuose, bet nenumatyta jo nurodyti ženklinant;

17.2.6. šios higienos normos 16.5.4 ir 16.5.5 punktuose numatytais atvejais;

17.2.7. šios higienos normos 17.1.1 ir 17.1.2 punktų reikalavimai netaikomi, kai parduodamo maisto produkto pavadinime yra žodžiai „Su saldikliu (saldikliais)“ arba „Su cukrumi ir saldikliu (saldikliais)“;

17.2.8. šios higienos normos 17.1.1 ir 17.1.2 punktų reikalavimai netaikomi nuorodoms, susijusioms su papildymu vitaminais ir mineralinėmis medžiagomis, kai jos nurodomos ženklinant maisto produkto maistingumą.

17.3. Nurodytas kiekis, išreikštas procentais, turi atitikti sudedamosios dalies arba sudedamųjų dalių kiekį jų panaudojimo metu. Tačiau:

17.3.1. maisto produktų, kurie prarado drėgmę juos termiškai ar kitaip apdorojus, kiekis turi atitikti įdėtą sudedamosios dalies arba sudedamųjų dalių kiekį, siejamą su galutiniu produktu. Kiekis yra išreiškiamas procentais. Kai ženklinimo etiketėje nurodytas sudedamosios dalies kiekis arba visų sudedamųjų dalių visas kiekis viršija 100 proc., procentai keičiami sudedamosios dalies mase, sunaudojamu pagaminti 100 g galutinio produkto;

17.3.2. lakiųjų sudedamųjų dalių kiekis nurodomas pagal jų svorį galutiniame produkte. Sudedamųjų dalių, įdėtų koncentruota ar dehidratuota forma ir atgamintų gamybos metu, kiekis gali būti nurodomas pagal masę, buvusią prieš jas koncentruojant bei dehidratuojant. Koncentruotų arba dehidratuotų maisto produktų, kuriuos ketinama atgaminti pridendant vandens, sudedamųjų dalių kiekis gali būti nurodomas pagal jų proporciją atgamintame produkte.

17.4. Šios higienos normos 17.1 punkte reikalaujama informacija pateikiama parduodamo maisto produkto pavadinime, šalia pavadinimo arba sudedamųjų dalių sąrašė neatsiejamai su sudedamosios dalies arba sudedamųjų dalių grupės pavadinimu.

18. Grynojo maisto produktų kiekio nurodymas

18.1. Fasuotų maisto produktų grynasis kiekis išreiškiamas: skysčių – tūrio vienetais, kitų produktų – masės vienetais. Grynasis kiekis nurodomas litrais, centilitrais, mililitrais, kilogramais arba gramais.

18.2. Grynojo kiekio nurodymas, kai fasuotas vienetas susideda iš kelių pakuočių:

18.2.1. kai fasuotas vienetas susideda iš dviejų arba daugiau atskirų fasuotų vienetų, kurių kiekviename yra toks pat to paties produkto kiekis, grynasis kiekis nurodomas pažymint bendrą pakuočių skaičių ir kiekvienos grynąjį kiekį. Tačiau tada, kai bendras atskirų pakuočių skaičius yra aiškiai matomas ir lengvai suskaičiuojamas išoriškai ir kai išoriškai yra matoma bent viena nuoroda į atskiros pakuočės grynąjį kiekį, to nurodyti neprivaloma;

18.2.2. kai fasuotas vienetas susideda iš dviejų arba daugiau atskirų pakuočių, kurios nėra laikomos pardavimui skirtais vienetais, grynasis kiekis nurodomas pateikiant bendrą grynąjį kiekį ir bendrą atskirų pakuočių skaičių.

18.3. Kai kietas maisto produktas pateikiamas skystoje terpėje, ženklinant nurodomas ir grynasis maisto produkto masė be skystos terpės. (Skysta terpė – tai vanduo, vandeniniai druskos tirpalai, sūrymas, maistinių rūgščių vandeniniai tirpalai, actas, cukrų vandeniniai tirpalai, kitų

saldiklių vandeniniai tirpalai, vaisių ar daržovių sultys su vaisiais ar daržovėmis. Išvardyti skystos terpės produktai gali būti mišinyje, užšaldyti arba greitai užšaldyti. Skystis yra tik pagrindinio produkto priedas ir todėl nėra lemiamas kriterijus perkant).

18.4. Grynojo kiekio neprivaloma nurodyti maisto produktams:

18.4.1. kurie praranda daug savo tūrio arba masės ir kurie yra parduodami vienetais arba sveriami pirkėjo akivaizdoje;

18.4.2. kurių grynasis kiekis sudaro mažiau nei 5 g arba 5 ml, tačiau ši nuostata netaikoma prieskoniams ir prieskoniniams augalams.

19. Minimalaus tinkamumo vartoti termino nurodymas

19.1. Minimalus maisto produkto tinkamumo vartoti terminas trunka tol, kol tinkamai laikomas produktas išlaiko savo specifines savybes.

19.2. Tinkamumo vartoti terminas nurodomas taip:

19.2.1. „Geriausias iki...“, kai datoje rašoma diena;

19.2.2. „Geriausias iki ... (pabaigos)“ – kitais atvejais;

19.2.3. šalia šių žodžių užrašoma data arba nuoroda į tai, kurioje pakuotės vietoje ji yra;

19.2.4. prireikus po šios informacijos aprašomos laikymo sąlygos, kurių būtina laikytis tada, kai produktas laikomas nustatytą laiką.

19.3. Data susideda iš chronologine tvarka neužkoduota forma užrašytos dienos, mėnesio ir metų.

19.4. Produktams, kurių tinkamumo vartoti terminas:

19.4.1. trumpesnis kaip 3 mėn., pakanka nurodyti dieną ir mėnesį;

19.4.2. 3–18 mėn., pakanka nurodyti mėnesį ir metus;

19.4.3. ilgesnis kaip 18 mėn., pakanka nurodyti metus.

19.5. Nereikalaujama nurodyti tinkamumo vartoti termino šių produktų:

19.5.1. neluptų, nesmulkintų arba panašiai neapdorotų šviežių vaisių ir daržovių, įskaitant bulves. Ši išlyga netaikoma daigintoms sėkloms ir kitiems panašioms produktams, pvz., ankštinių augalų daigams;

19.5.2. vynų, likerinių, putojančių, aromatizuotų vynų ir panašių fermentuotų produktų, pagamintų ne iš vynuogių (pvz.: sidro, kriaušių sidro, midaus);

19.5.3. alkoholinių gėrimų, turinčių 10 tūrio proc. arba daugiau alkoholio;

19.5.4. nealkoholinių gėrimų, vaisių sulčių, vaisių nektarų ir alkoholinių gėrimų, supiltų į atskiras daugiau kaip penkių litrų talpos pakuotes ir skirtų viešajam maitinimui;

19.5.5. kepinų arba miltinių konditerijos gaminių, kurie įprastai suvartojami per 24 valandas nuo pagaminimo;

19.5.6. acto;

19.5.7. valgomosios druskos;

19.5.8. cukraus;

19.5.9. konditerijos gaminių, susidedančių beveik vien iš aromatinto ir (arba) dažyto cukraus;

19.5.10. kramtomosios gumos ir panašių kramtomųjų produktų;

19.5.11. atskirų valgomųjų ledų porcijų.

20. Minimalaus tinkamumo vartoti termino nurodymas greitai gendantiesiems produktams

20.1. Maisto produktų, kurie mikrobiologiniu atžvilgiu yra greitai gendantys ir dėl to per trumpą laiką gali tapti kenksmingi žmonių sveikatai, minimalus tinkamumo vartoti terminas keičiamas į „Tinka vartoti iki...(data)“, ir nurodomas taip:

20.1.1. „Tinka vartoti iki...“ ir įrašoma data arba nuoroda į tai, kurioje ženklinimo vietoje ji nurodyta;

20.1.2. po šios informacijos aprašomos laikymo sąlygos, kurių būtina laikytis.

20.2. Data rašoma neužkoduota forma šia tvarka: diena, mėnuo ir metai.

21. Maisto produktų vartojimo instrukcijos rašomos aiškiai, kad kiekvienas vartotojas suprastų vienareikšmiškai.

22. Faktinė alkoholio koncentracija nurodoma pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus.

23. Ženklinimo informacijos pateikimas

23.1. Jei maisto produktai yra fasuojami, šios higienos normos 13 ir 14 punktuose numatyta informacija nurodoma ant pakuotės arba prie jos pritvirtintoje etiketėje.

23.2. Informaciją, numatytą šios higienos normos 13 ir 14 punktuose, leidžiama nurodyti tik maisto produktų atitiktį patvirtinančiame dokumente, jei galima garantuoti, kad šie dokumentai kartu su visa ženklinimo informacija bus pridėti prie maisto produktų ir išsiųsti anksčiau arba tuo pačiu metu, kaip ir siunta, jei fasuoti maisto produktai yra skirti:

23.2.1. galutiniam vartotojui, tačiau jais prekiaujama iki parduodant galutiniam vartotojui, išskyrus viešojo maitinimo įstaigas (pvz., didmeninei prekybai);

23.2.2. parduoti viešojo maitinimo įstaigoms, kur jie bus ruošiami, perdirbami, skirstomi į dalis ar pjaustomi;

23.2.3. šios higienos normos 23.2.1, 23.2.2 ir 20 punktuose numatytais atvejais, 13.1, 13.5 ir 13.7 punktuose minima informacija nurodoma ir ant bendrosios pakuotės, kurioje maisto produktai pateikiami į rinką.

23.3. Informacija, minima šios higienos normos 13 ir 14 punktuose, turi būti pateikta gerai matomoje vietoje, kad būtų lengva ją įžiūrėti, perskaityti ir neįmanoma ištrinti. Ji neturi būti paslėpta, neryški arba uždengta kitais įrašais arba piešiniais.

23.4. Informacija, išvardyta šios higienos normos 13.1, 13.4, 13.5 ir 13.10 punktuose, turi būti pateikta tame pačiame regėjimo lauke

23.5. Ant pakartotinai naudojamų stiklinių butelių, kurie yra neištrinamai paženklinti ir neturi etiketės, žiedo ar lankelio reikia pateikti tik šios higienos normos 13.1, 13.4 ir 13.5 punktuose minimą informaciją. Šiuo atveju netaikomos šios higienos normos 23.4 punkto nuostatos.

Punkto pakeitimai:

Nr. [V-676](#), 2005-09-01, *Žin.*, 2005, Nr. 110-4024 (2005-09-10), i. k. 1052250ISAK000V-676

23.6. Ant pakuočių, kurių didžiausias plotas mažesnis kaip 10 cm², reikia pateikti tik šios higienos normos 13.1, 13.4, 13.5 ir 16.9 punktuose minimą informaciją. Šiuo atveju netaikomos šios higienos normos 23.4 punkto nuostatos.

Papildyta punktu:

Nr. [V-676](#), 2005-09-01, *Žin.*, 2005, Nr. 110-4024 (2005-09-10), i. k. 1052250ISAK000V-676

24. Maisto produktai suvenyrinėse pakuotėse gali būti ženklinami tik šios higienos normos 13.1, 13.4, 13.5, 13.7 punktuose nurodyta informacija.

25. Šios higienos normos 11–26 punktų reikalavimai netaikomi į ne Europos Sąjungos valstybes nares eksportuojamiems produktams.

26. Nuo 2004 05 01 taikant kitus maisto produktų ženklinimą reglamentuojančius teisės aktus, neatitinkančius Europos Sąjungos reikalavimų, juridškai įteisinus, gali būti draudžiama prekyba maisto produktais, paženklintais pagal šios higienos normos reikalavimus, tik remiantis nuostatomis, pagrįstomis:

26.1. visuomenės sveikatos sauga;

26.2. sukčiavimo prevencija;

26.3. pramoninės ir komercinės nuosavybės teisių apsauga, kilmės nuorodomis, registruotos kilmės vietos pavadinimais ir nesąžiningos konkurencijos prevencija.

VI. MAISTO PRODUKTŲ MAISTINGUMO ŽENKLINIMAS

27. Maistingumo ženklinimas yra neprivalomas. Pateikiant mitybinį teiginį etiketėje, pateikiant ar reklamuojant maisto produktus, išskyrus bendrąją reklamą, maistingumo ženklinimas yra privalomas.

28. Leidžiami tik mitybiniai teiginiai apie energinę vertę bei šios higienos normos 6.5 punkte nurodytas maistines medžiagas ir medžiagas, priklausančias maistinių medžiagų kategorijai. Maistinės medžiagos kokybė ar kiekis nėra mitybinis teiginys tiek, kiek to reikalauja teisės aktai.

29. Informacijos apie maisto produkto maistingumą pateikimas

29.1. Maistingumo ženklavimo atvejais informacija pateikiama pagal 1 arba 2 grupės tvarką:

29.1.1. 1 grupė – energinė vertė, baltymų, angliavandenių ir riebalų kiekiai;

29.1.2. 2 grupė – energinė vertė, baltymų, angliavandenių, cukrų, riebalų, sočiųjų riebalų rūgščių, skaidulinių medžiagų ir natrio kiekiai.

29.2. Kai pateikiami mitybiniai teiginiai apie cukrus, sočiąsias riebalų rūgštis, skaidulines medžiagas ar natrij, pateikiama 2 grupės informacija.

29.3. Ženklinant maistingumą, gali būti nurodyti šių medžiagų kiekiai:

29.3.1. krakmolo;

29.3.2. poliolių;

29.3.3. mononesočiųjų riebalų rūgščių;

29.3.4. polinesočiųjų riebalų rūgščių;

29.3.5. cholesterolio;

29.3.6. bet kurio iš mineralinių medžiagų ar vitaminų, išvardytų šios higienos normos 4 priede ir, kaip nurodyta šios higienos normos 6.5.6 punkte, esančių reikšmingais kiekiais.

29.4. Kai pateikiami mitybiniai teiginiai, privaloma nurodyti medžiagas, priklausančias vienai iš šios higienos normos 29.1 ir 29.3 punktuose nurodytų maistinių medžiagų kategorijų.

29.5. Kai yra nurodomas polinesočiųjų ir/ar mononesočiųjų riebalų rūgščių ir/ar cholesterolio kiekis, taip pat pateikiamas ir sočiųjų riebalų rūgščių kiekis, tačiau pastarojo nurodymas šiuo atveju nėra mitybinis teiginys, kaip apibrėžta šios higienos normos 29.2 punkte.

30. Pateikiama energinė vertė apskaičiuojama taikant tokius konversijos veiksnius:

30.1. angliavandeniams (išskyrus poliolių) – 4 kcal/g – 17 kJ/g,

30.2. polioliams – 2, 4 kcal/g – 10 kJ/g,

30.3. baltymams – 4 kcal/g – 17 kJ/g,

30.4. riebalams – 9 kcal/g – 37 kJ/g,

30.5. alkoholiui (etanolui) – 7 kcal/g – 29 kJ/g,

30.6. organinėms rūgštims – 3 kcal/g – 13 kJ/g.

30.7. salatrimams – 6 kcal/g – 25 kJ/g

31. Informacijos pateikimas

31.1. Maistinių medžiagų arba jų sudedamųjų dalių energinė vertė ir maistinių medžiagų kiekis nurodomi skaičiais ir pateikiami:

31.1.1. energinė vertė – kilodžauliais (kJ) ir kilokalorijomis (kcal);

31.1.2. baltymai, angliavandeniai, riebalai, skaidulinės medžiagos, natrij – gramais (g)

31.1.3. cholesterolis – miligramais (mg)

31.1.4. vitaminai ir mineralinės medžiagos – vienetais, nurodytais šios higienos normos 4 priede.

31.2. Informacija nurodoma 100 g arba 100 ml produkto. Be to, ši informacija gali būti pateikta porcijai, kurios kiekis nurodytas etiketėje, tačiau tuo atveju turi būti nurodytas ir pakuotėje esančių porcijų skaičius.

31.3. Kiekiai nurodomi parduodamam maistui. Ši informacija gali būti pateikta ir apie gatavą (paruoštą) maistą tuo atveju, kai pateikiama išsami paruošimo instrukcija.

31.4. Informacijoje apie vitaminus ir mineralines medžiagas taip pat turi būti nurodyta procentais išreikšta rekomenduojama paros norma (RPN), pateikta šios higienos normos 4 priede kiekiais, nurodytiems šios higienos normos 31.2 punkte.

31.5. Informacija apie cukrus ir/arba poliolių ir/arba krakmolą turi būti nurodoma iškart po angliavandenių kiekio šitokia tvarka: angliavandenių – g, kuriuose cukrų – g; poliolių – g; krakmolo – g.

31.6. Kai pateikiamas riebalų rūgščių kiekis ir/arba rūšis ir/arba cholesterolio santykis, ši informacija turi būti nurodoma iškart po bendrųjų riebalų šitokia forma:

riebalų – ...g, kuriuose sočiųjų riebalų rūgščių – ...g; mononesočiųjų riebalų rūgščių – ...g; polinesočiųjų riebalų rūgščių –... g; cholesterolio –... mg.

31.7. Kiekvienu konkrečiu atveju nurodoma vidutinė maistingumo vertė, pagrįsta:

31.7.1. gamintojo atliktu maisto produkto ištyrimu;

31.7.2. apskaičiavimu, remiantis žinoma arba faktine panaudotų sudedamųjų dalių vidutine maistingumo verte;

31.7.3. apskaičiavimu, paremtu patvirtintais duomenimis.

32. Informacija, apibrėžta šios higienos normos 29–31 punktuose, turi būti pateikiama vienoje vietoje lentelės forma ir sunumeruota, jei pakanka vietos. Jei vietos trūksta, informacija pateikiama eilutėmis. Rašmenys turi būti išspausdinti išsiskiriančioje vietoje, įskaitomi ir neištrinami.

VII. MAISTO PRODUKTŲ PARTIJOS IDENTIFIKAVIMAS

33. Maisto produktu negalima prekiauti, jei jis neturi nuorodos, leidžiančios identifikuoti partiją, kuriai priklauso maisto produktas.

34. Šios higienos normos 33 punkto reikalavimas netaikomas:

34.1. žemės ūkio produktams, kurie, išvežus juos iš ūkio:

34.1.1. parduodami ar pristatomi į laikinas saugyklas, paruošimo ar pakavimo punktus;

34.1.2. vežami į gamintojų organizacijas;

34.1.3. surenkami ir nedelsiant paruošiami ar perdirbami;

34.2. jei maisto produktai pardavimo galutiniam vartotojui vietoje nefasuoti, fasuojami pirkėjui prašant arba fasuojami tiesioginiam pardavimui;

34.3. pakuotėms ir bendrosioms pakuotėms, kurių didžiausio šono plotas yra mažesnis kaip 10 cm²;

34.4. atskiroms valgomųjų ledų porcijoms (Užrašas, leidžiantis identifikuoti valgomųjų ledų partiją, turi būti ant bendrosios pakuotės).

35. Kiekvieną partiją nurodo maisto produkto gamintojas ar pakuotojas arba pirmasis Lietuvoje ar Europos Bendrijoje įsisteigęs jo pardavėjas. Nuorodas apie partijos identifikavimą savo atsakomybe nustato ir pažymi (pritvirtina) vienas ar kitas iš minėtų veiklos vykdytojų. Prieš kiekvieną nuorodą turi būti raidė L, išskyrus tuos atvejus, kai partijos nuoroda aiškiai skiriasi nuo kitų etiketėje esančių nuorodų.

36. Jei maisto produktai yra fasuoti, partijos identifikavimo nuoroda ir atitinkamais atvejais raidė L pateikiama ant kiekvienos pakuotės arba ant tokios pakuotės pritvirtintoje etiketėje.

37. Jei maisto produktai nefasuoti, partijos identifikavimo nuoroda ir atitinkamais atvejais raidė L nurodoma ant bendrosios pakuotės arba atitinkamuose prekybos dokumentuose.

38. Maisto produkto partijos identifikavimo nuoroda turi būti aiškiai matoma, lengvai įskaitoma ir neištrinama.

39. Jei etiketėje yra nurodyta minimalaus tinkamumo vartoti termino data arba „Tinka vartoti iki...“ (data), partijos identifikavimo nuorodos ant maisto produkto gali nebūti, tačiau tuo atveju data turi būti neužkoduota ir nurodyta tokia tvarka: diena, mėnuo.

Priedo pakeitimai:

Nr. [V-377](#), 2005-05-10, Žin., 2005, Nr. 62-2209 (2005-05-17), i. k. 1052250ISAK000V-377

Nr. [V-676](#), 2005-09-01, Žin., 2005, Nr. 110-4024 (2005-09-10), i. k. 1052250ISAK000V-676

**SUDEDAMŲJŲ DALIŲ, KURIOS DAŽNIAU VADINAMOS GRUPĖS NEI SAVO
 SPECIFINIŲ PAVADINIMU, GRUPĖS**

Sudedamosios dalies apibūdinimas	Pavadinimas
1. Rafinuoti aliejai, išskyrus alyvų aliejų	„Aliejus“ su: žodžiu „augalinis“ ar „gyvūninis“ arba nuoroda į jų konkrečią augalinę ar gyvūninę kilmę. Nurodant hidrintą aliejų prieš „aliejus“ turi būti įrašytas žodis „hidrintas“
2. Rafinuoti riebalai	„Riebalai“ su: žodžiu „augaliniai“ ar „gyvūniniai“ arba nuoroda į jų konkrečią augalinę ar gyvūninę kilmę. Nurodant hidrintus riebalus prieš „riebalai“ turi būti įrašytas žodis „hidrinti“
3. Dviejų arba daugiau rūšių javų miltų mišiniai	„Miltai“ ir grūdų, iš kurių jie sumalti, sąrašas pagal masę mažėjančia tvarka
4. Krakmolai ir fizikiniais būdais arba fermentais modifikuoti krakmolai	„Krakmolai“
5. Visų rūšių žuvis, jei žuvis yra kito maisto produkto sudedamoji dalis ir jei tokio maisto produkto pavadinimas bei pateikimo forma nėra susiję su konkrečios rūšies žuvimi	„Žuvis“
6. Visų rūšių sūriai, jei sūris arba sūrių mišinys yra kito maisto produkto sudedamoji dalis ir jei tokio maisto produkto pavadinimas bei pateikimo forma nesusiję su konkrečios rūšies sūriu	„Sūris“
7. Visi prieskoniai, jei jie sudaro ne daugiau kaip 2% maisto produkto masės	„Prieskonis (prieskoniai)“ arba „Prieskonių mišiniai“

8. Visi prieskoniniai augalai arba jų dalys, jei jie sudaro ne daugiau kaip 2% maisto produkto masės „Prieskoninis augalas (prieskoniniai augalai)“ arba „Prieskoninių augalų mišiniai“
9. Visų rūšių preparatai, vartojami gaminant kramtomosios gumos pagrindą „Kramtomosios gumos pagrindas“
10. Visų rūšių trapūs kepinti grūdų produktai Atitinkamai „...traškučiai“ arba „...džiūvėsiai“
11. Visų rūšių sacharozė „Cukrus“
12. Bevandenė gliukozė arba gliukozės monohidratas „Gliukozė“
13. Gliukozės sirupas ir bevandenės gliukozės sirupas „Gliukozės sirupas“
14. Visų rūšių pieno baltymai (kazeinai, kazeinatai ir išrūgų baltymai) ir jų mišiniai „Pieno baltymai“
15. Presuotas, ekstrahuotas arba rafinuotas kakavos sviestas „Kakavos sviestas“
16. *Neteko galios nuo 2004-11-06*
17. *Neteko galios nuo 2004-11-06*
18. Visų rūšių vynai, apibūdinti 1999 m. gegužės 17 d. „Vynas“ Tarybos reglamente (EB) Nr. 1493/1999 dėl bendro vyno rinkos organizavimo „Vynas“
19. Žinduolių ir paukščių, kurių mėsa vartojama žmonių maistui, skeleto raumenys (diafragma ir kramtomieji raumenys priskiriami skeleto raumenims, o širdis, liežuvis, galvos raumenys (išskyrus kramtomuosius), riešo, čiurnos raumenys ir uodega nepriskiriami) su jiems priklausančiais ar greta esančiais audiniais, jei bendras riebalų ir jungiamojo audinio kiekis neviršija 19.1 punkte nurodytų kiekių ir kai mėsa yra kito maisto produkto sudedamoji dalis. (Šis apibūdinimas netaikomas produktams, apibrėžiamiems sąvoka „mechanškai atskirta mėsa“).
- 19.1. Didžiausias leidžiamas riebalų ir jungiamojo audinio kiekis sudedamosioms dalims, kurios apibūdinamos žodžiu „...mėsa“:
- 19.1.1. žinduolių mėsa (išskyrus triušių ir kiaulių mėsa) ir mėsos mišinys, kurio didesnę dalį sudaro žinduolių mėsa, – 25 % riebalų ir 25 % jungiamojo audinio;
- 19.1.2. kiaulių mėsa – 30 % riebalų ir 25 % jungiamojo audinio;
- 19.1.3. paukščių ir triušių mėsa – 15 % riebalų ir 10 % jungiamojo audinio.
- Jungiamojo audinio kiekis skaičiuojamas pagal kolageno kiekio ir mėsos baltymų kiekio santykį. (Kolageno kiekis – tai hidroksiprolino kiekis, padaugintas iš koeficiento 8).
- Jeigu šie didžiausi leidžiami kiekiai yra viršijami, bet „mėsa“
- „...mėsa“ įvardijant gyvūno rūšies pavadinimą. (Šis pavadinimas gali būti pakeistas bendrinio sudedamosios dalies pavadinimu, atitinkančiu gyvūno rūšį).

atitinka kitus jai taikomus kriterijus, „...mėsos“ sudėtis turi būti atitinkamai žymima sudedamųjų dalių sąraše prie žodžio „...mėsa“ nurodant riebalus ir/arba jungiamąjį audinį

TAR pastaba: 19 punktas įsigalioja 2003-09-01

Priedo pakeitimai:

Nr. [V-365](#), 2003-06-19, *Žin.*, 2003, Nr. 60-2741 (2003-06-25), i. k. 1032250ISAK000V-365

Nr. [V-253](#), 2004-04-22, *Žin.*, 2004, Nr. 70-2458 (2004-04-30), i. k. 1042250ISAK000V-253

Nr. [V-750](#), 2004-10-29, *Žin.*, 2004, Nr. 161-5892 (2004-11-05), i. k. 1042250ISAK000V-750

**SUDEDAMŲJŲ DALIŲ, KURIOS VADINAMOS JŲ GRUPĖS PAVADINIMU IR
NURODOMAS JŲ SPECIFINIS PAVADINIMAS ARBA E NUMERIS, GRUPIŲ SĄRAŠAS**

1. Dažiklis
 2. Konservantas
 3. Antioksidatorius
 4. Emulsiklis
 5. Tirštiklis
 6. Stingdiklis
 7. Stabilizatorius
 8. Aromato ir skonio stipriklis
 9. Rūgštis
 10. Rūgštingumą reguliuojanti medžiaga
 11. Lipnumą reguliuojanti medžiaga
 12. Modifikuotas krakmolos (specifinį pavadinimą arba E numerį nurodyti nebūtina)
 13. Saldiklis
 14. Tešlos kildymo medžiaga
 15. Medžiaga nuo putojimo
 16. Glajinė medžiaga
 17. Emulsinimo druskos (tik lydytam sūriui ir produktams, kurių pagrindinė sudedamoji dalis yra lydytas sūris)
 18. Miltų apdorojimo medžiaga
 19. Kietiklis
 20. Drėgmę išlaikanti medžiaga
 21. Užpildas
 22. Suslėgtosios dujos
-

KVAPIJŲ MEDŽIAGŲ PAVADINIMŲ NURODYMO SUDEDAMŲJŲ DALIŲ SĄRAŠE TVARKA

1. Kvapiosios medžiagos vadinamos arba žodžiu „kvapioji medžiaga“ („kvapiosios medžiagos“), arba konkrečiu kvapiosios medžiagos pavadinimu, arba jos aprašymu.

2. Žodis „natūralus“ ar kuris nors kitas tą pačią prasmę turintis žodis gali būti vartojamas nurodyti tik tas kvapiąsias medžiagas, kurios apibrėžtos Lietuvos higienos normos HN 53-1:2001 „Leidžiami vartoti maisto priedai. Leidžiamos vartoti kvapiosios medžiagos ir kvapiųjų medžiagų gamybos žaliavos“ [5.4] 6.2.1 ir 6.3 punktuose.

3. Jei kvapiosios medžiagos pavadinime yra nuoroda į jį sudarančių medžiagų augalinę arba gyvūninę kilmę, žodis „natūralus“ arba kuris nors kitas tą pačią prasmę turintis žodis negali būti vartojamas, jei kvapiosios medžiagos sudedamoji dalis visiškai arba beveik visiškai nebuvo atskirta nuo maisto produkto arba kvapiosios medžiagos šaltinio taikant atitinkamą fizinį, fermentavimo arba mikrobiologinį procesą arba tradicinį maisto ruošimo procesą.

Lietuvos higienos normos HN 119: 2002
 „Maisto produktų ženklinimas“
 4 priedas

**VITAMINAI IR MINERALINĖS MEDŽIAGOS, KURIUOS PATEIKIANT TURI BŪTI
 NURODOMOS IR REKOMENDUOJAMOS JŲ PAROS SUVARTOJIMO NORMOS**

Pavadinimas	Rekomenduojama paros suvartojimo norma (RPN)
1. Vitaminas A	800 µg
2. Vitaminas D	5 µg
3. Vitaminas C	60 mg
4. Tiaminas	1,4 mg
5. Riboflavinai	1,6 mg
6. Niacinas	18 mg
7. Vitaminas B ₆	2 mg
8. Folacinas	200 µg
9. Vitaminas B ₁₂	1 µg
10. Biotinas	0,15 mg
11. Pantoteno rūgštis	6 mg
12. Kalcis	800 mg
13. Fosforas	800 mg
14. Geležis	14 mg
15. Magnis	300 mg
16. Cinkas	15 mg
17. Jodas	150 µg
18. Vitaminas E	10 mg

TAR pastaba: 18 punktas įsigalioja 2003-07-01

Priedo pakeitimai:

Nr. [V-365](#), 2003-06-19, Žin., 2003, Nr. 60-2741 (2003-06-25), i. k. 1032250ISAK000V-365

SUDEDAMOSIOS DALYS, KURIŲ ŽENKLINIMAS REGLAMENTUOJAMAS ŠIOS HIGIENOS NORMOS 16.3 IR 16.9 PUNKTUOSE

1. Gliteno turintys javai (t. y. kviečiai, rugiai, miežiai, avižos, spelta, *kamut* arba jų sukryžmintos atmainos) ir jų produktai
2. Vėžiagyviai ir jų produktai
3. Kiaušiniai ir jų produktai
4. Žuvis ir jos produktai
5. Žemės riešutai ir jų produktai
6. Sojų pupelės ir jų produktai
7. Pienas ir jo produktai (įskaitant laktozę)
8. Riešutai, t. y. migdolai (*Amygdalus communis L.*), lazdynų riešutai (*Corylus avellana*), graikiniai riešutai (*Juglans regia*), anakardžiai (*Anakardium occidentale*), karijos (*Carya illinoensis* (Wangenh.) K. Koch), bertoletijos (*Bertholletia excelsa*), pistacijos (*Pistacia vera*), makadamijos ir Kvinslendo riešutai (*Macadamia ternifolia*) bei jų produktai
9. Salierai ir jų produktai
10. Garstyčios ir jų produktai
11. Sezamų sėklos ir jų produktai
12. Sieros dioksidas ir sulfitai, kurių koncentracija didesnė kaip 10 mg/kg arba 10 mg/l, išreikšti kaip SO₂

Papildyta priedu:

Nr. [V-750](#), 2004-10-29, Žin., 2004, Nr. 161-5892 (2004-11-05), i. k. 1042250ISAK000V-750

Pakeitimai:

1.
Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas
Nr. [V-365](#), 2003-06-19, Žin., 2003, Nr. 60-2741 (2003-06-25), i. k. 1032250ISAK000V-365
Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymo Nr. 677 "Dėl Lietuvos higienos normos HN 119:2002 "Maisto produktų ženklinimas" tvirtinimo" pakeitimo
2.
Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas
Nr. [V-253](#), 2004-04-22, Žin., 2004, Nr. 70-2458 (2004-04-30), i. k. 1042250ISAK000V-253
Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymo Nr. 677 "Dėl Lietuvos higienos normos HN 119:2002 "Maisto produktų ženklinimas" tvirtinimo" pakeitimo
3.
Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas
Nr. [V-750](#), 2004-10-29, Žin., 2004, Nr. 161-5892 (2004-11-05), i. k. 1042250ISAK000V-750
Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymo Nr. 677 "Dėl Lietuvos higienos normos HN 119:2002 "Maisto produktų ženklinimas" tvirtinimo" pakeitimo
4.
Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas
Nr. [V-377](#), 2005-05-10, Žin., 2005, Nr. 62-2209 (2005-05-17), i. k. 1052250ISAK000V-377
Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymo Nr. 677 "Dėl Lietuvos higienos normos HN 119:2002 "Maisto produktų ženklinimas" tvirtinimo" pakeitimo
5.
Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas
Nr. [V-676](#), 2005-09-01, Žin., 2005, Nr. 110-4024 (2005-09-10), i. k. 1052250ISAK000V-676

Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymo Nr. 677 "Dėl Lietuvos higienos normos HN 119:2002 "Maisto produktų ženklavimas" tvirtinimo" pakeitimo